

Työssäkäynti ja kouluikäisten lasten hoito

tiedote

"On välttämätöntä houkutella enemmän ihmisiä työmarkkinoille. Tämä edellyttää aktiivista työvoimapolitiikkaa, työn taloudellista houkuttavuutta ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista koskevia toimenpiteitä, lastenhoitojärjestelmien parantaminen mukaan luettuna; – – ."

Brysselin Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät 22. ja 23. maaliskuuta 2005

MIHIN tämä liittyy?

Demografisten muutosten ja Euroopan väestön ikääntymisen myötä lastenhoidosta on tullut kysymys, johon kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota. Lastenhoito nousee keskustelunaiheeksi silloin, kun yritetään selvittää, miten perheitä voidaan parhaiten tukea lasten hoitamisessa ja miten naisia voidaan kannustaa siirtymään työmarkkinoille. EU:ssa lasten hyvinvointi on yleisesti asetettu keskeiseen asemaan. Lisäksi on ymmärretty, että köyhyyden torjuminen ja sosiaalinen osallistaminen ovat edelleenkin tärkeitä kysymyksiä Euroopan unionille. On havaittu, että naisten työssäkäynnin lisäämisellä on merkittävä osuus Euroopan pienenevien syntyvyyslukujen ja väestön ikääntymisen vastaisissa toimissa. Lastenhoitopalvelujen parantaminen auttaa perheitä saavuttamaan paremman tasapainon työn ja yksityiselämän välille.

MIKSI tämä tutkimus tehtiin?

Lastenhoitoa koskevan kiinnostuksen lisääntymisen ja vilkkaan keskustelun vuoksi säatiö toteutti tutkimuksen, jossa keskityttiin erityisesti kouluikäisten (5–12-vuotiaiden) lasten iltapäivähoitoon. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään niitä lastenhoitoalan työllistämisalotteita, joiden tavoitteena on tuottaa ammattitaitoisia ja hyvätaoisia lastenhoitajia. Lisäksi punnittiin tällaisten pyrkimysten kannattavuutta ja kestävyyttä. Tutkimuksessa tarkasteltiin lastenhoidosta tarjolla olevaa tietoa ja maiden välisiä eroja laajentuneessa Euroopan unionissa sekä selvitettiin kansallisia, alueellisia ja paikallisia toimenpiteitä. Tutkimuksessa tarkasteltiin EU:n 25 jäsenvaltion lastenhoitosektoria yleensä. Lisäksi siinä analysoitiin tarkemmin kuudessa jäsenvaltiossa tehtyjä tapaustutkimuksia (Itävalta, Kypros, Unkari, Puola, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta) sekä hyviä käytännön toimia koskevia tapaustutkimuksia näistä jäsenvaltiosta.

MITÄ saatiin selville?

Lastenhoidon tarjonta

- Barcelonan tavoitteiden kaltaisissa työllistämisalotteissa pyritään laajentamaan pienten lasten hoitomahdollisuuksia. Kouluikäisten lasten hoitoa varten ei kuitenkaan ole vielä tehty poliittisia linjauksia.
- Lastenhoidon tarjonta ja palvelujen taso vaihtelee suuresti EU:n jäsenvaltioissa.
- Kunnollisen lastenhoidon puute voi olla merkittävä este naisten työelämään pääsulle tai työelämässä pysymiselle.
- Tärkeimpiä tutkimuksessa havaittuja ongelmia olivat hoitopaikkojen tarjonnan puute, korkeat kustannukset, vaikeapääsyisyys, heikko laatu sekä aikajärjestelyjen sopimattomuus.

Työllistymisen edellytykset

- Lastenhoitoala on nopeasti laajenemassa kaikkialla EU:ssa, mutta suurin osa alan töistä on pienipalkkaisia, usein jopa palkkasuosituksen alapuolella.
- Niissä jäsenvaltioissa, joissa opettajat antavat suurimman osan iltapäivähoitosta, lastenhoitoalan työntekijöiden palkkaus ja arvostus tuntuvat olevan paremmalla tasolla kuin muissa jäsenvaltioissa.
- Pienipalkkaisuus, vähäinen arvostus sekä heikot työolot ovat esteitä, joiden vuoksi mahdolliset tarjokkaat eivät hakeudu lastenhoitoalalle.
- Suurin osa lastenhoitoalalle hakeutuvista on naisia.

- Suurin pula alalla on miehistä ja etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvista, ja juuri tähän olisi puututtava. Koska hoidettavien lasten taustat vaihtelevat, alalla tulisi olla myös monipuolisesti erilaisia työntekijöitä.

Työolot ja työllistyminen

- Lastenhoitoalan työolot, kuten palkkauskäytännöt, aukioloajat ja palvelutarjonnan kattavuus ovat erilaisia eri jäsenvaltioissa.
- Tärkeimpiä työsuhderyhtymyksiä ovat palkkaus, työn laatu ja työpaikkojen saatavuus, mahdollisuudet uralla etenemiseen sekä alan usein vähäinen arvostus.
- Missään työehdot eivät ole suotuisat alan dynaamisen kehityksen kannalta, ja aivan erityisesti tämä pätee niihin jäsenvaltioihin, joissa lastenhoidosta huolehtivat opettajien sijasta heikosti koulutetut työntekijät.
- Alan pienipalkkaisuuden takia monet kyvykkäät ihmiset hakeutuvat töihin muille aloille.

Koulutus ja pätevyys

- Lastenhoitoalan koulutus- ja pätevyysvaatimukset vaihtelevat suuresti EU:ssa; joissakin jäsenvaltioissa työntekijöillä ei ole opettajan pätevyysvaatimuksia, joissakin toisissa heillä taas on yleensä akateeminen pohjakoulutus.
- Monissa jäsenvaltioissa lastenhoitoalan koulutukseen kuuluu vain osittainen pätevyysvaatimus ja toiminnan säätelyjärjestelmä.
- Vain muutamat jäsenvaltiot ovat kehittäneet kiinteät menettelytavat alan koulutuksen yhtenäistämiseksi sekä laatineet puitteet uralla etenemiselle, jotta myös lastenhoitoalan työntekijät voisivat edetä esimies- ja johtotehtäviin.
- Alan laadullisessa kehittämisessä avainsana on nimenomaan koulutuksen laadun parantaminen.

Entä MITÄ nyt?

Tämänhetkiset, Euroopassa vallitsevat kouluikäisten lasten hoidon erilaiset kansalliset asetelmat ovat kehittyneet kunkin maan omien kansallisten perhe-, työllisyys-, tasa-arvo- ja koulutuslinjausten sekä sosiaalipoliittisten linjausten perusteella. Samalla kun alle viisivuotiaiden lasten hoidon tukemisen merkitys on tunnustettu Barcelonan tavoitteiden kaltaisissa aloitteissa, kouluikäisten lasten hoidon merkitystä ei oteta tarpeeksi huomioon julkista alaa koskevassa politiikassa. Jotta koululaisten iltapäivähoito voitaisiin kehittää myönteiseksi kokemukseksi sekä vanhemmille että lapsille, on tarpeen ryhtyä laajoihin poliittisiin toimenpiteisiin. Poliittinen kehitystyö saa vastaisuudessa lisää vauhtia, koska talous vahvistuu yhä useamman ihmisen osallistuessa työmarkkinoille.

Lastenhoitopolitiikkaa pitäisi kehittää omana kokonaisuutenaan eikä vain osana niitä poliittisia toimintaloja, joiden tehtävänä on ensi sijassa huolehtia yhtäläisten mahdollisuuksien edistämisestä työmarkkinoilla tai työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisesta. On kuitenkin tärkeää, että yleispolitiikassa vastataan lasten, vanhempien, perheiden ja yhteisöjen tarpeisiin ja että lastenhoitoa ei tarkastella vain taloudelliselta näkökannalta. Lastenhoitopalveluissa tavoitteena pitäisi olla taustaltaan erilaisten työntekijöiden käyttäminen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen edistäminen.

Eurooppalainen toimintamalli voisi olla mallirakenne yksityisen alan lastenhoitotarjonnan laadun ja standardien säätelemiseksi. Eurooppalainen toimintamalli voisi olla myös lastenhoitoalan koulutuksen säätelyn väline, ja sitä voitaisiin käyttää apuna koulutuksen laadunvarmistuksessa. Tämä voisi osaltaan edesauttaa lastenhoidon ammatillistamista ja alan statuksen nostamista. Toiminta olisi verkotettava kaikkialla EU:ssa, jotta erilaiset koulutus- ja pätevyysvaatimusten rakenteiden onnistuneet kehittämistoimet olisivat kaikkien jaettavissa.

Kouluikäisten lasten hoitopalvelut vaihtelevat suuresti eri puolilla Eurooppaa. Jotkin jäsenvaltiot tarjoavat korkeatasoisia palveluja, ja henkilöstö on hyvin koulutettua. Toisissa taas joudutaan kamppailemaan, jotta palvelut saataisiin tasolle, joka vastaa lasten ja heidän vanhempiensa tarpeita. Koska kouluikäisten lasten hoitoa ei kokonaisuudessaan ole tutkittu tarpeeksi ja koska siihen ei ole kiinnitetty tarpeeksi poliittista huomiota, lisätutkimusta tarvitaan monella siihen liittyvällä alalla.

Lisätietoja

Teresa Renehan: ter@eurofound.eu.int

Pääraportti (kesäkuun 06 lopusta alkaen)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

Kuusi kansallista raporttia (AT, CY, HU, PL, SE, UK)

www.eurofound.eu.int/areas/labourmarket/childcare.htm

Kehittämissäätiön julkaisuja:

Sector Futures: Lastenhoitopalvelujaosta

http://www.emcc.eurofound.eu.int/sector_futures.htm

Kesäkuu 2006

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland
Puhelin: (+353 1) 204 31 00 Sähköposti: postmaster@eurofound.eu.int
web-sivusto: www.eurofound.eu.int